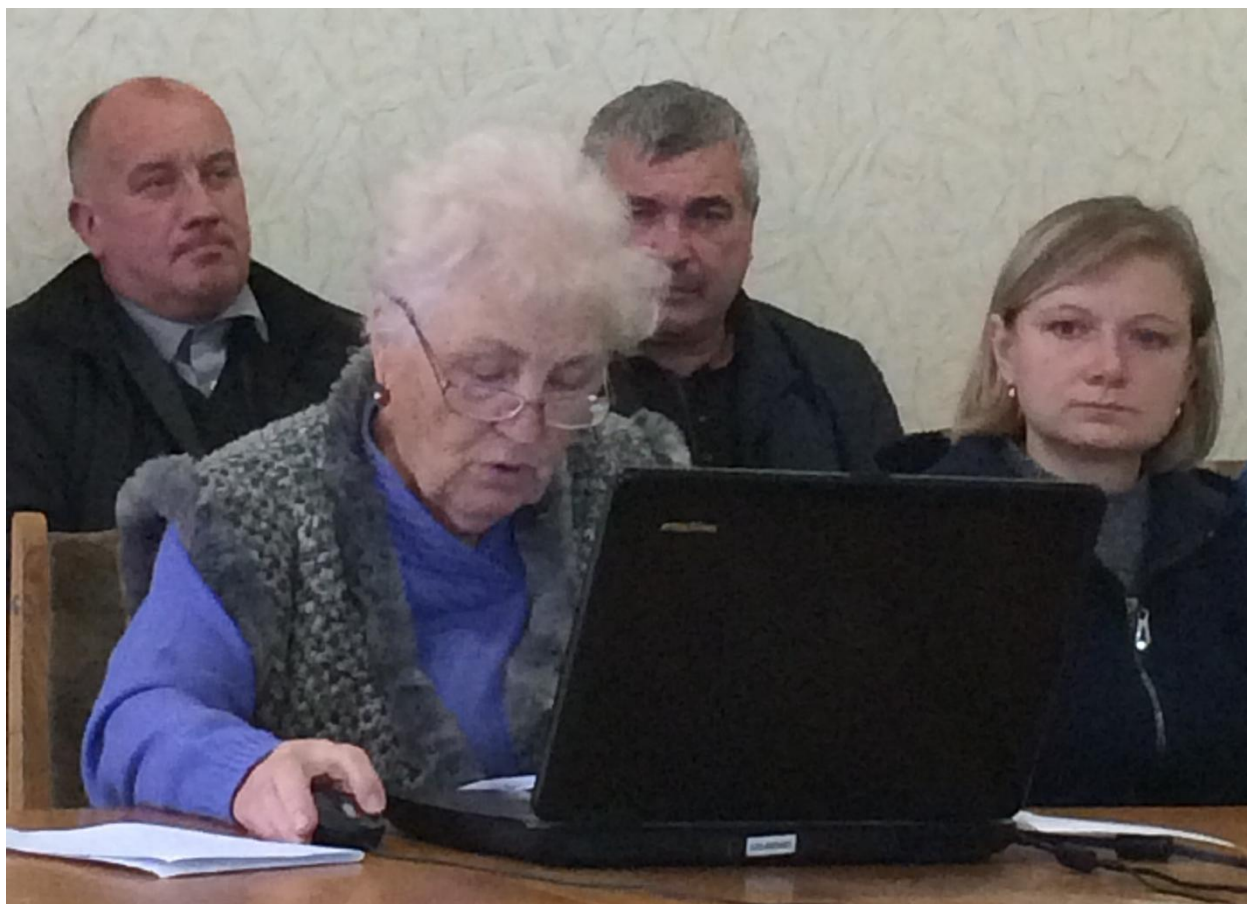

23.10.2019

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ ЦЕ КРОК У МАЙБУТНЄ

Щербина Н.М. - однією з особливостей організації заняття української мови є ідея оптимальних способів структурування теоретичного матеріалу з метою інтенсифікації навчання. Нетрадиційними формами заняття можуть бути: рольові ігри, ділова гра, круглий стіл або конференція, прес- конференція, заняття відкритих думок, заняття-змагання, заняття-вікторина, заняття- суд, аукціон знань, заняття- диспут, заняття-турнір, заняття-еврика, міжпредметне інтегроване заняття, заняття-конкурс, заняття-вистава, огляд знань, заняття-залік, заняття-мандрівка, заняття-змагання, заняття-діалог, заняття-брифінг, актуальне інтерв'ю, рольова ділова гра. Студенти звикають до незвичайних способів роботи, втрачають інтерес, успішність помітно знижується. Місце нетрадиційних занять в загальній системі має визначитися самим викладачем залежно від конкретної ситуації, змісту матеріалу та індивідуальних особливостей самого викладача. Варто також згадати вислів відомої австрійської письменниці М. Ебнер-Ешенбах: «Сучасний урок – це твір мистецтва, де педагог уміло використовує всі можливості для розвитку особистості ви хованця».

Нестандартне заняття це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру.

Назви занять дають деякі уявлення про цілі, завдання, методику їх проведення.

- Кожен педагог постійно вдосконалює методику проведення класичного заняття, і, разом з тим, в освітній процес впроваджуються нестандартні заняття. Адже їх використання сприяє формуванню пізнавальних інтересів студентів

- Студенти безпосередньо беруть участь у процесі навчання.
- Це сприяє виробленню колективізму, дає можливість для обміну інтелектуальними цінностями, порівняння й узгодження різних точок зору про об'єкти, які вивчаються на занятті

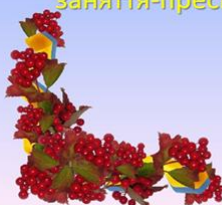
- Такі заняття сприяють розвитку творчості, формуванню власних поглядів на проблеми, які слід вирішити.
- Під час цих занять студенти вчаться зіставляти, узагальнювати, систематизувати, розвивають мовлення.

Нестандартні заняття:

- Бінарні, віршовані (римовані) заняття,
- Інтегровані (міжпредметні) заняття,
- Уроки-дискусії (урок-діалог, заняття-диспут, заняття-засідання, заняття – круглий стіл, заняття-пресконференція, заняття-семинар)

- Заняття-дослідження (заняття-знайомство, заняття-панорама, Що? Де? Коли?)
- Заняття-звіти (заняття-аукціон, заняття-захист, заняття-композиція, заняття-концерт, заняття-презентація)
- Заняття-змагання (заняття-конкурс, заняття-турнір, заняття- мозкова атака)

- Заняття-мандрівки (заняття-екскурсія, заняття-марафон)
- Заняття-презентація, заняття-вистава

- Основа такого це викладання матеріалу, що ілюструється малюнками, відеofільмами. Пошук матеріалу до теми проводиться заздалегідь. Всі підібрані матеріали об'єднуються в загальну презентацію.
- Після створення презентацій ми їх переглядаємо, робимо поправки, аналізуємо

Переваги нетрадиційного заняття:

Студенти отримують досвід:

- Відбору матеріалу для презентацій з теми;
- Використання інформації, що міститься в мультимедійних продуктах;
- Створення презентацій.

- Практикуємо в своїй роботі заняття-вистави. Готуються студенти до такого заняття дуже відповідально і серйозно.
- Особливо такий метод застосовуємо під час вивчення повісті «Кайдашева сім'я»

- Інсценізуємо «Лісову пісню» Лесі Українки,

- «Марусю Чурай» Ліни Костенко.

- Уже стало традицією, на початку вересня проводити екскурсії до літературно-меморіального музею Т. Шевченка.
- Цього року в день відкриття мовно-літературного конкурсу імені Т. Шевченка студенти побували в музеї.

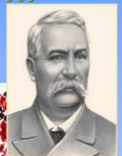

- За результатами екскурсії пропонуємо теми робіт:
- Для I курсу – «Мої враження від екскурсії до музею»
- Для II курсу – «Щоб я сказав Т. Шевченку про зустрічі»

Місця які відвідали студенти:

- Карпенка Карого (Кіровоградщина);

- Панас Мирний (Полтава);

Михайло Коцюбинський
(Вінниця, Чернігів)

- Острів Хортиця (Запоріжжя);

- М. Канів (Черкащина);

- Олександр Довженко (Сосниця, Чернігівщина);

- Леся Українка (Новоград-Волинський);

- Василь Стус (Рахнівка, Вінничина)

- Іван Нечуй-Левицький (Стеблів)

- Іван Франко (Львів);

- «Музей Кобзаря» (м. Черкаси)

- Одним із видів нестандартних занять є уроки-практикуми по вдосконаленню правописних і мовленєвих умінь і навичок студентів.
- На таких заняттях виконуються завдання, що складаються зі спеціально дібраного матеріалу

- Заняття-заліки сприяють повторенню, узагальненню та систематизації вивченого матеріалу, активізації розумової діяльності студентів, вихованню серйозного ставлення до предмета. Для таких занять обираємо теми теоретичного характеру.
- Студенти діляться на кілька груп для складання заліку.

Цікаві факти про українську мову

- 1 Сучасна українська мова має близько **256** тисяч слів.
- 2 Іменник в українській мові має **7** відмінків і один з кличний, який відрізняє нашу мову від інших східнослов'янських мов.
- 3 Найдовшим словом в українській мові є слово "дихлордифенілтрихлорметилметан".
- 4 Найбільше наших слів починаються з літери "п". Букви "ф" і "г" використовуються найрідше.
- 5 Найбільшу кількість синонімів має слово "бити".
- 6 Українська мова має "напівофіційний" статус в американському окрузі Кук.
- 7 Загалом у світі до **45 мільйонів** людей вільно володіють українською.

- Заздалегідь студентам видається завдання підготувати тести для свого товариша (робота в парах). Відбувається перехресне тестування.
- Після тестування студентам пропонується питання по біографії того чи іншого письменника або по твору.

Висновок

- Серед найголовніших критеріїв сучасного заняття варто виділити такі:
  - * розвивальне потенційне заняття;
  - * використання активних методів і засобів навчання, викладання теоретичного матеріалу великими частинами (блоками);
  - * проблемне та інтерактивне навчання;

- * раціональне використання навчального часу (мотивація навчальної діяльності, індивідуалізація навчання, співпереживання за результати праці, самовираження кожного студента);
- * системність знань студентів (повторення, узагальнення і систематизація вивченого, блоковий виклад матеріалу, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між мовними явищами, центральна ідея (мета) заняття);

- * методичне забезпечення заняття, сучасна технологія;
- * творчий потенціал заняття (пізнавальні, творчі завдання, інтегральні заняття);
- * вивчення кращого досвіду, використання досягнень сучасної лінгводидактики.

- Вдале поєднання методів навчання з інформаційно-комунікаційними технологіями значно підвищує продуктивність вивчення будь-якого предмета.
- Ілюструючи події, процеси та явища, які є об'єктами вивчення, за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій, викладач урізноманітнює заняття, робить його інтенсивним, інтерактивним

- Сьогодні перед викладачем української мови (літератури) постає нелегке запитання: як зробити, щоб заняття було радісним і цікавим для студентів, щоб розкрив творчий потенціал особистості, поставив у ситуацію морального вибору і прийняття самостійного рішення.
- Потрібні шляхи оптимізації навчального процесу. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань, активне функціонування вольових та інтелектуальних сфер, дає відчуття потреби у самоосвіті, формує стійкий інтерес до предмета, сприяє розвитку творчої особистості.
- Однотипність занять знижує студентську активність, притупляє увагу.
- Нестандартне заняття – це органічний стиль навчання.

Бойко В.П. - вдале поєднання традиційних методів навчання з інформаційно-комунікаційними технологіями може значно підвищити продуктивність вивчення будь-якої дисципліни. Ілюструючи події, процеси та явища, які є об'єктами вивчення, за допомогою ІКТ, викладач урізноманітнює заняття, робить його інтенсивним, інтерактивним. Крім того, слід зазначити, що студентам на таких заняттях більш цікаво. Але ефективність нестандартних занять забезпечується тільки тоді, коли викладач володіє методикою їх проведення та уміє вдало поєднувати їх з традиційними формами роботи.

Зараз на першому місці стоїть питання про пошук нових шляхів розвитку, формування і підвищення пізнавальних інтересів студентів, підвищення ефективності занять фізики.

Розв'язок нових задач, поставлених перед закладом освіти життям привів до пошуків нових форм організації навчальної роботи, до нових методів навчання. За словами Верзіліна Н.М. "урок – це сонце, навколо якого, як планети, обертаються всі форми навчальних занять". Студенти будуть любити предмет, вчити його, захоплюватися ним лише тоді, коли їм буде цікаво. Метод експериментів є одним із методів яким цікавляться студенти.

Поділ уроків на традиційні і нетрадиційні є досить умовний. З одного боку нетрадиційні форми є новими методами викладання предмету з іншого більшість новинок не забороняються методологією класичного уроку. Ці форми просто відносяться до так званих нестандартних уроків.

Переважає частина нетрадиційних форм це спроба перенести сюжет популярних телепередач в початковий процес.

Тому використання нестандартного обладнання та варіативної частини (в якій задані початкові умови дослідів) дозволяє звичайну лабораторну роботу перетворити на нестандартний урок-дослідження де кожному учневі пропонується свій варіант роботи чи дослідження свого приладу. Через недостатню кількість однотипного обладнання доводиться використовувати груповий метод виконання кількох лабораторних робіт одночасно.

Основною проблемою вивчення фізики у сучасній школі є забезпечення самостійності та індивідуальності при проведенні лабораторних робіт. По перше лабораторне обладнання дуже стандартне, по друге надзвичайно дороге. Використовуючи таке обладнання дуже важко відрізнити виконану роботу від переписаної у іншого студента або з зошитів інших років.

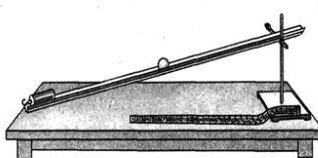
Хід роботи
Підготовка до експерименту

- Закріпіть жолоб у лапці штатива на висоті вказаній у таблиці варіантів.
- Відміряйте від верхньої частини жолоба довжину задану в таблиці варіантів і встановіть там металевий циліндр.

№ варіанту	Висота см.	Довжина см.

Експеримент

- Розташуйте кульку на верхньому краю жолоба. Відпустивши кульку виміряйте час t_1 який кулька скоочується з жолоба.

2. Повторити дослід ще чотири рази і записати дані в таблицю.

Номер дослід	Час руху кульки		Переміщення кульки s м.	Похибка вимірювання прискорення		Результат вимірюван прискорення $a = a_{ср} \pm \Delta$ м/с ²
	t_1 с.	$t_{ср}$ с.		відносна $\varepsilon_a, \%$	абсолютна $\Delta a, \text{м/с}^2$	
1						
2						
3						
4						
5						

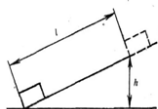
Опрацювання результатів експерименту

1. Обчисліть середній час руху кульки:

$$t_{ср} = \frac{t_1 + t_2 + t_3 + t_4 + t_5}{5} =$$

2. Обчисліть середнє значення модуля прискорення кульки:

$$a_{ср} = \frac{2s}{t_{ср}^2} =$$

одержимо

$$F_{тер} = \frac{F_{тяг} l - F_{ваги} h}{l}$$

Сила реакції опори

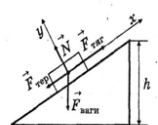
$$N = F_{ваги} \cos \alpha = mg \cos \alpha$$

Коефіцієнт тертя ковзання знаходимо так:

$$\mu = \frac{F_{тер}}{N}$$

Тому

$$\mu = \frac{F_{тяг} l - F_{ваги} h}{l F_{ваги} \cos \alpha}$$

Спосіб 2

За першим законом Ньютона запишемо рівняння рівномірного руху по похилій площині:

$$\vec{F}_{тяг} + \vec{F}_{тер} + \vec{F}_{ваги} + \vec{N} = 0$$

Проектуємо:

$$OX: F_{тяг} - F_{тер} - F_{ваги} \sin \alpha = 0;$$

бруску з тягарем за допомогою динамометра переміщують рівномірно вгору по похилій площині, прикладаючи силу тяги $F_{тяг}$. На брусок з тягарем діють сили:
 $F_{тяг}$ — сила тяги,
 $F_{тер}$ — сила тертя,
 $F_{ваги}$ — сила ваги,
 N — сила реакції опори.

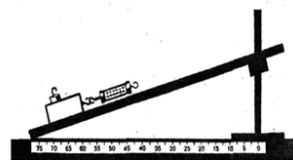
Спосіб 1

За законом збереження механічної енергії робота по переміщенню тягара

$$A_c = A_n + A_{тер},$$

де A_c — виконана робота, A_n — корисна робота; $A_{тер}$ — робота по подоланню сили тертя урахуванням виразів

$$A_{тер} = A_c - A_n; A_n = F_{ваги} h; A_c = F_{тяг} l; A_{тер} = F_{тер} l$$

випливає, що

$$\mu = \frac{F_{тяг} - F_{ваги} \sin \alpha}{F_{ваги} \cos \alpha}$$

$$\sin \alpha = \frac{h}{l}, \cos \alpha = \sqrt{1 - \sin^2 \alpha}$$

Визначені величини занести в таблиці

1 спосіб

№ дослід	1	2
Величина		
Сила ваги, $F_{ваги}$, Н		
Сила тяги, $F_{тяг}$, Н		
Висота, h , м		
Довжина, l , м		
Кут нахилу, град		
μ		
$\mu_{ср}$		

2 спосіб

№ дослід	1	2
Величина		
Сила ваги, $F_{ваги}$, Н		
Сила тяги, $F_{тяг}$, Н		
Кут нахилу, град		
μ		
$\mu_{ср}$		

